

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ«КИЗИЛ УЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР45-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 88 (12.441)

Шанба, 13 апрель 1963 йил.

Баҳоси 2 тийин.

РЕСПУБЛИКАНИНГ БАРЧА КОЛХОЗЧИЛАРИ, СОВХОЗ ИШЧИЛАРИ, МУТАХАССИСЛА- РИ, КОММУНИСТ ВА КОМСОМОЛЛАРИ, БАРЧА ҚИШЛОҚ ХҲЖАЛИК ХОДИМЛАРИГА ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ

МУР ОЖАТИ

Азиз ўртоқлар!

Биз ажойиб замонда яшаймиз. Совет халқи улут ленинчи партия йўлбошчилигида коммунизм тантанаси учун курашиб, янги-янги ғалабаларни қўлга киритмоқда. Сеники коммунист Ватанимиз кун сайин тобора барқ уриб, янада тобора забардаст, тобора бой ва қудратли бўлиб бормоқда.

Партия XXII съезди, КПСС Программасининг буюқ ғоялари совет кишиларининг ғайратини мислсиз ошириб, уларни меҳнатда шонли зафарларга йлқолдиртиб юборди. Ваганимизнинг ҳамма томонларида, унинг бепоян бағрида йлқомбахш, ижодий меҳнат жўш урмоқда. Қудратли яратувчилик замиридаги тўлиқ-тошган халқимиз ҳамма жойда-янги қурилишларнинг ҳавозаларида, шахталарнинг забойлари ва заводларнинг цехларида, колхоз ва совхозларнинг поёсиз далаларида ўзининг бутун куч-қувватини, билимини, ғайратини, юрагидagi бутун ҳароратини жонажон мамлакатимизнинг бойлигига бойлик қўйишга, коммунизмнинг моддий техника базасини яратишга сарфламоқда.

Коммунизм «Ҳамма нарса инсон учун, ҳамма нарса инсоннинг бахт-саодати учун» деган эзгу ва оқилонаб шир остида миллионларнинг меҳнати билан барпо қилинмоқда. Коммунизм—бизнинг буюк ва равшан мақсадимиз, порлоқ эртанимиз. Коммунизм ҳозирги куннинг ўзидaк шаддам надалар билан турмушимизга кириб, унинг ҳуснига-ҳусн қўймоқда. ҳар бир хонадонимизни бахт-саодат ва шоду хурамлик билан тўлдирмоқда.

Партиямиз, унинг халқ бахт-саодати учун тоғмас қурашчи Никита Сергеевич Хрущев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитети ютуқларини тағин ҳам салмоқдорик бўлсин, меҳнаткашларнинг моддий ва маънавий талабларини кун сайин тўлароқ қондириш деб ҳамма қораларини қўймоқда.

КПСС Марказий Комитети ноябрь Пленумининг қарорлари мамлакат халқ ҳўжалигини янада ривожлантириш, партия XXII съезди чиқиб берган тарихий режаларини муваффақият билан амалга ошириш тўғрисидаги эр ғамхўрлик руҳи билан сўғурилган. Бу қарорлар хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарликни тақомиллаштириш йўлида қўйилган эр революцион қадамдир. Бу қарорлар халқнинг ташаббускорлигига, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришга кенг майдон очиб қўйди, саноат ва қишлоқ хўжалик махсуслотларини жадал суратлар билан қўлайтириш ишонини бермоқда.

Ўзбекистон меҳнаткашлари умумхалқнинг коммунизм учун курашида беҳуда муҳим вазифани хал қилмоқдалар. Бизнинг республикамиз—мамлакатнинг асосий пахта базасидир. Пахта — коммунист мўл-кўчилиги дастурхонига қўшадиган асосий ҳўссамиздир. Давлат манфаатлари мана шу эр қимматини хой ашёни етиштиришни бутун қоралар билан қўлайтиришни талаб қилмоқда. Ўртоқ Н. С. Хрущевнинг йфодали таъбири билан айтганда, бу хой ашё олтиндан ҳам қимматдир.

Пахта — Ватанимизнинг жула катта бойлиги, бизнинг шон-шарафининг ва йфтихорининг. Пахта—қийин-кечак ва озик-оқат, пахта—ҳимм ва қорачиликни ривожлантириш, пахта—мамлакатимизнинг мулофиз қудрати, унинг халқаро алоқаларини мустақамлаш воситаси демакдир. Бинобарин, биз пахта етиштиришни ҳамма ўзимизнинг қардош совет халқлари олдидаги, коммунист мамлакатлар буюнмиз ҳамдўстлигини олдидаги эр биринчи ватанпарварлик, интернационал бурчимиз деб билиб келдик ва шундай деб билверамиз.

Ўзбекистон меҳнаткашлари пахта учун курашини қўқармоқда. Йилмомаида бир талай шонли саҳифаларни ёздилар. Бизда «оқ олтин» мўл ҳўсий усталарининг, колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришидаги ажойиб ташкилотчиларнинг кўп сонли отарили ўсиб етишди. Уларнинг номлари ва шавкатли меҳнати бутун мамлакатга маълум. Ҳар бир обдасть, ҳар бир районда машаалларимиз эрчин нур сочиб, бутун пахтакорлар армиясининг йўлини ёритиб турмоқда.

Хоразм обдастининг пахтакорлари фидокорона меҳнат қилиш намуналарини қўрсатишди. Улар етти йилликнинг тўрт йили ичида давлатга контроль рақамларда қўрсатилгандай ташқари 149 минг тонна пахта беришди.

Иш моҳирлиги билан уюштирилиб, йлғор агротехника усуллари тўғри қўйилган ва комплекс механизация кенг жўрилиши, республикадаги ҳар бир колхоз, ҳар бир совхоз пахта етиштириш соҳасида давлат планларини ва коммунист мажбуриятларини муваффақият билан бажара олади, йлғорлар таърибаси бундан йқол далолат бериб турмоқда.

Шунга қарамай, кўпгина колхоз ва совхозларимиз мавжуд резервалар ва ймкониятлардан фойдалана билмаганликларини, давлатдан анча қарздор бўлиб қолганликларини ачинаб эътироф қилишга мажбуримиз. Республика етти йилликнинг тўрт йили ичида давлатга олти йл минг тоннадан кўпроқ пахтани бера олмади. Бунга тоқат қилиб бўлмайди. Бунинг учун партия олдида, мамлакат олдида ҳар бирини жавобгармиз. Бас шундай экан, етти йлликнинг бошини йлқини пахтачиликни кескин оқсатилиш йлғига айланттироқ учун ҳамма қораларини қўймоғимиз керак. Бу бизнинг шон-шараф ишимиз, вийждо ишимиздир.

Азиз ўртоқлар!

Пахтачиликни ривожлантириш ҳамма партия билан халқнинг йиқит марказида бўлиб келди ва ҳозир ҳам шундай.

Пахта тўғрисида бутун мамлакат ғамхўрлик қилади. Агротехниканинг йлиг усуллари қидираётган олим ҳам, йлиг навларни етиштираётган селекционер ҳам, йлиг техника яратётган конструктор ҳам, йлиг каналлар қазётган йригатор ҳам, йлиг гидротехника йншоотларини барпо қилаётган қурувчи ҳам, машина, ўғит, заҳарли химикатлар ишлаб чиқараётган ишчи ҳам пахтани ўйламоқда. Пахтачиликка нимаки зарур бўлса, биз шунинг ҳаммасини мамлакатнинг барча томонларидан олиб турибмиз.

Биз пахтачилик учун курашда партия Марказий Комитети, Совет ҳўкуматининг ва шахсан пахтакорларнинг қадрдон дўсти Никита Сергеевич Хрущевнинг оталарга ғамхўрлиги ва мададкорлигини кун сайин сезиб турибмиз, улут рус халқининг, Ватанимиздаги барча халқларнинг қардошларча саҳий ёрдамини сезиб турибмиз.

Ўзбекистон колхоз ва совхозлари шу йлнинг ўзида қарийб 11 минг трактор, 5 минг пахта териш машинаси, 580 экскаватор, 2 минг автомобил, коп-қанориз пахта ташиндиган 11 минг трактор, 1 миллион 665 минг тонна минерал ўғит оладилар. Медияция ва йригацияга 180 миллион сўм капитал маблаг сарфланди.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг «Пахтани харид қилиш ва топириш нархларини ошириш ҳақида ҳамда пахтакор қўлоқларга таълим тўғрисидаги қарори пахтакорлар қалбига салимни йиқитдорлик ва чуқур татақсур тўғуғини ошириб, уларнинг меҳнат ғайратини ва сийсий йиқитлигини беқис қўлайтириб юборди.

Бу—совет пахтачилиги тарихида, ҳар бир пахтакорнинг ҳаётида жула катта вақеа бўлиб, пахтакор республикалар йкономикаси ва маданий йиқити янада йиқитиш, меҳнаткашлар моддий фаровонлигини ошириш тўғрисида партия ва ҳўкумат тиймий ғамхўрлик қилаётганлигини йлиг ёрқин йфодасидир.

Пахтанинг нархлари оширилиши натижасида колхоз ва совхозлар қўшимча равишда жула катта пул даромади оладилар. Бу даромадлардан асосан меҳнатга кўпроқ ҳақ тўлаш учун, пахтачиликка йиқитлаётган қишлоқ меҳнаткашларининг моддий йиқитдорлигини ошириш учун фойдаланилади.

Ўз йиммизига олган коммунист мажбуриятларини қарарасак, бу—партия ва ҳўкуматнинг оталарга ғамхўрлигига қайтарган эр аҳли жавобгармиз бўлади. Бу йил мамлакатга 3 миллион 566 минг тонна пахта бериш — Ўзбекистондаги барча меҳнаткашларнинг муқаддас бурчи, жанговар вазифасидир.

Умумхалқнинг мўл пахта учун курашида ҳар бир киши ўз ўрнини эғаллаш, ўзининг бутун кучини тўла ишга солиб, вийждоан меҳнат қилиши керак! Бу йил—ҳамма халқларимиз етуклиги йиқитишга ўтадиган йилдир. Бинобарин, ҳар биримиз бу йиқитишдан шараф билан ўтмоғимиз керак. Сўз бердимиз — улдасидан чиқ, ваъда қилдик — бажар—ишга чинакам коммунист мўнособат ана шундай бўлиш лозим. Бизда ўз мажбуриятини бажармаган биронга ҳам ишлаб чиқариш боқармаси, биронга ҳам колхоз, совхоз, бригада, авено бўлмаслиги шарт.

Азиз ўртоқлар!

Мўл ҳўсила учун курашда масъулиятли давр—чигит экин бошладилар. Ҳозир ҳар бир кун, ҳар бир соат ғанимат. Эл орасида: «Кўклами ҳаракат — кўзги баракат» деб беқис айтилмаган. Экинчи уюшқонлик билан юқори агротехника даражасида ўтказиб, чигитин ерининг ўз намига бир текис соғлом ундириб олсак, бу билан мўл ҳўсила мустаҳкам замин яратган бўламиз.

Бутун республика территориясида ҳозирги широн экинни кенг-аж олдириб юбориш учун қўлайлик туғдирмоқда. Айрим хўжаликлар, ишлаб чиқариш боқармалари ва обдастарнинг сустанлик қилиб қолётганликларини ҳеч нарса билан оқлаб бўлмайди.

Шу ҳўлда ташвишланган Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети қишлоқлардаги барча меҳнаткашларга мурожаат қилиб, уларни дала ишлари фронтини кун сайин кенгайтиришга, чигитин йиқитишга қисқа ва эр йиқитиш мўдатларда экин олиш учун ҳамма қораларини қўришга қайирадилар. Экин сурьатлари юқори бўлиши билан бирга, иш сифати ҳам аёло даражада бўлиши лозим.

Квадрат-уялаб чигит экин ва аниқ мўқдорда уруғ ташлайдиган селлажлар билан чигит экин планини тезроқ бажаришга алоҳида эътибор берилмоғи керак. Шунинг эса туғиш лозимки, экиннинг худди ана шу прогрессив усуллари қўйилган жойларда ёғингарчилик натижасида пайдо бўладиган қатқалоннинг зарарли таъсири йиқитишроқ бартараф қилинади, меҳнат ва маблагларини анча тежаб қолишга, мўл ҳўсила етиштиришга эришилади. Намда айтингандек, «даладаги квадрат — сени қилар бадавлат».

Бу ишда, механизатор ўртоқлар, ҳамма нарса сизга боғлиқдир. Энг замонавий техника сизнинг қўлингизга бериб қўйилган. Шу техникада усталик билан фойдаланиб, уни қувватли борча ишлатиб, агротехника қондаларига қатъий рўй йллинг. Халқ сизларга дама гвардиячилари деб ном берган. Шу фахрли номга мўносиб бўлинг.

Ҳамма пайкаларда ғўза туларининг нормал қалинлигида бўлиши — мўл ҳўсила етиштиришнинг хал йлутувчи шартидир. Бунинг унутмаган, ўртоқлар! Ерининг ҳар бир қанчидаги йлдоркорлик билан фойдаланиш, ҳар бир гектарнинг тўла бўлиши учун курашини, ғўзаларнинг ола бўлишига йўл қўйманг, уларни қишлоқ хўжалик зараркунадалари ва бегона ўтлардан авайлаб сақлаш. Яғналашга, букетларни ростилаш, қатор орасини ишлашга ва ғўзани озиқлантиришга ўз вақтида киришинг. Ёўза парварлигида андак ҳам узилиш бўлмасин!

Пахтакорлар қадимдан сувни экиннинг қони деб ҳўсблашади. Мўл пахта учун кураш сув ресурсларидан тўғри, оқилона фойдаланиш билан ўзини равишда боғлангандир. Бу иш кўпгина ариқларда сув қамчи бўладиган бу йлғи широнда алоҳида аҳамиятга эгадир. Бинобарин, биз бу қийинчиликларни бартараф қилиш, юқсак даражадаги уюшқонлигимиз билан уни егиниш учун ҳамма қораларни қўймоғимиз керак. Ҳамма сув омборларида максимал мўқдорда сув жамғариш, экинларни сўғориш учун сизот сувлар ва ер ости сувлардан фойдаланиш, коллекторлар, зовурлар, қудуқларга ўрнатилган ҳамма насосларни ишга тушириш, йлиг артезиан қудуқларини тезроқ ишга солиб юбориш лозим. Сувни кўпроқ тежаб учун каналларга бетон қоплашнинг тезлаштириш керак. Кўшимча сув ресурсларини қидириб топиб ишга солиш—энг муҳим аҳамиятга эга бўлган вазифадир.

Лекин кўшимча сув манбаларини қидириб топишнинг ўзи билан иш битмайди. Энг асосий вазифа ҳар бир йил сувдан тежаб-тергаб, тўғри ва эр самарали фойдаланишдир. Бу эса сувни ўртоқлар, аввало, сизнинг йиқитишдир. Мўл ҳўсила учун курашини муваффақият, барча пахтакорлар меҳнатининг самарали бўлиши сизнинг маҳоратингизга, ишга вийждоан қарашингизга, сабот-матонатингизга ва эътилоғингизга боғлиқ.

Сувларнинг йлиг колхоз, совхоз ва ишлаб чиқариш боқармалари раҳбарларининг йиқит марказида турмоғи керак. Ҳар бир хўжаликда миришроқ пахтакорлар орасидан таялаб олинган сувчиларнинг гуруҳлари тўзилиб, унга гидротехниклар ва агрономлар боқилик қилишлари лозим. Ёўзани кеча-кунузд давомида сўғориш, туғиш сўғоришлари алоҳида эътибор бериш зарур. Сувчилар жома-роқ, пойфазал билан таъминланган ҳамда уларнинг меҳнатига ҳақ тўлашда рағбатлантириш шарт бўлиб қўйилган керак.

Совет пахтачилигини кўзланган манзилга олиб борадиган йўл — техника тараққиети, комплекс механизациядир. Биз шу нарсани мамнуният билан таъкидлаймизки, партия ва ҳўкуматнинг доно сийсий тўғуғи колхоз ва совхозлар пахта етиштириш соҳасидаги ишларни дерили тўла машиналаштириш ймкониятига эга бўлдилар. Эндиликда пахтачиликда комплекс механизациянинг асосий эвеноси бўлган ҳўсила теримда машиналардан кенг фойдаланиш масаласи қол кескин қилиб қўйилмоқда.

Бу йил терим ишлари юқсак даражада машиналаштирилган йил бўлмоғи керак. 650-700 минг тонна пахтани машиналарда териб олиш ҳақидаги мажбуриятимизни муваффақият билан бажариш учун ҳўздорлоқ даладари таяйлаб, уларни аҳли текислаш, машина терим учун аяратилган участкаларда чигитни ўз вақтида аёло сифатини қилиб экин олиш зарур. Ана шу участкалар ҳар йиқитдан намунали бўлиши, машина терими талабларига тўла жавоб бериши лозим.

Қадрларимизнинг шу ишга қандай мўнособатда бўлишлари, пахтани кўпроқ маънада теримдан йборат жула муҳим вазифани қандай хал қилишлари уларнинг пахтачиликни йлиг, прогрессив асосда олиб боришдаги йиқитликларини қўрсатиб беради. Пахта далаларида ҳамма ишлари тўла механизациялаштирилайлик!

Биз пахта учун тиймий кураш олиб бориш билан бирга, қорачиликни ривожлантириш тўғрисида кун сайин хўжалик қилишимиз керак. Бизнинг широниз ширин, пахта ҳам, тўғит ҳам, сўт ҳам мўл бўлсин!

Биз экин майдонлари структурасини тақомиллаштириб, алмашлаб экинни тўғри жорий қилишимиз, алмашлаб экинда пахта, маккаэҳори, оқжўхори, нўхат салмоғини қўлайтиришимиз лозим.

Маккаэҳори ва оқжўхори, нўхат ва бедадан юқори ҳўсила олинка, еч-хамшак мўл-кўл бўлиб, қорачилик махсуслотларини тоғи ошириш учун неғиз яратилади.

Азиз ўртоқлар!

Қишлоқ хўжалиги соҳасида олдинда мўраккаб, кўп қиррали ва масъулиятли вазифалар турмоқда. Бу вазифаларни хал қилишда ишлаб чиқариш боқармалари, партия комитетларининг ҳодимлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари, колхоз ва совхоз раҳбарлари етакчи роль ўйнамоқлари керак.

Ишлаб чиқариш боқармаларининг ҳодимлари! Сизлар колхоз-совхоз ишлаб чиқаришининг жанговар ташкилотчилари ҳўсбланасиз. Сизларнинг бурчингиз ташкилотчилик ишини қўлайтириш орқали ҳамма колхоз ва совхозларни йлғорлар даражасига қўтариш, қадрларга эр аҳли меҳнат намуналари асосида таълим бериш, фан ва йлғор практика йуқларини кенг жорий қилишдан йборат.

Ишлаб чиқариш боқармалари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари! Йиқитиш ишини муттасил ахшланг, ички хўжалик ҳўссамини ҳамма жойда жорий қилишга эришинг, қаромадлари тўғри тақсимлам, мажмурий йдора аппаратурини қисқарттириш, колхозчилар ва совхоз ишчиларининг моддий мафлаздорлигини ошириш, уларнинг меҳнатга етиштирилган махсуслотнинг йиқити, сифати ва танпархига қараб ҳам тўланг.

Қишлоқ хўжалиги мутахассислари! Агроном ва йригаторлар, йженер ва техниклар, ветеринария ҳодимлари, зоотехниклар, йкономишлар! Йиқитиш муваффақияти кўп йиқитдан сизларга, сизларнинг ижодий йғайрат билан астойдил ишлаганиннга боғлиқ. Фан йуқларини ва йлғорлар таърибасини сабот билан жорий қилиш, ишлаб чиқаришини чинакам

командирлари бўлинг, иш сифатига йиқит талабчанлик билан қаранг, қамчиликларга йиқитан йиқитиш ва мўросасиз бўлинг, бутун куч-қувватингиз ва билимингизни пахта ва бошқа экинлар ҳўсиладорлигини оширишга, қорва махсусдорлигини қўлайтиришга сарфланг.

Ишлаб чиқариш боқармалари партия комитетларининг ҳодимлари! Омканнинг жанговар ташкилотчиси, сийсий раҳбар бўлинг. Одамлар билан ишлаш — партия ҳодимининг энг олий бурчи эканини эсда тутиш. Бутун қишлоқ меҳнаткашлари армиясининг меҳнатли ғайратини ва сийсий йиқитлигини тиймий ошириш, коммунист мўнособатини ва коммунист меҳнат учун ватанпарварлик ҳаракатини кенг аёло оддиринг. Партия ва комсомол ташкилотларининг жанговарлигини эр бериб оширинг, коммунистлар билан комсомолларнинг жой-йойига тўғри қўйиллишга эришинг, қадрларни юқсак талабчанлик, масъулият ва йиқитиш руҳида тарбияланг.

Халқимиз Ленин партиясининг ва Ленин комсомолнинг фарзандларини ҳамма коммунизм қурашчиларининг олдинги сафларида кўришга одадланг қолаг. Коммунист ва комсомоллар! Мўл пахта учун курашининг олдинги сафида бўлинг, колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришининг хал қилувчи участкаларида бориш, юқсак меҳнат намуналарини қўрсатиш ва шайсий йиқитиш билан бутун халқни коммунист мажбуриятларини муваффақият билан бажариш учун курашга олтигитинг. Шу кунларда сизнинг ўрнингиз далада, экин экилаётган, ҳўсилаинг тақдирини хал бўладиган жойдадир.

Партия, совет, қасаба союзи йригаторларининг ҳодимлари, хўжаликларининг, маданият, савдо ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг раҳбарлари! Пахтакорларнинг маъий эҳтиёжларини ва маданий талабларини тўлароқ қондириш тўғрисида муттасил ғамхўрлик қилиш, ҳар бир бригаданинг аҳли йиқитланган дала шийонини бўқсин! Болалар муассасаларининг зарур шохобчасини сира кечиктирмай ишга тушириш, ҳамма бригадаларда йиқитиш оқват таяйлашга йўлга қўйиш, колхозчилар ва совхоз ишчиларига савдо, медицина хизмати ва маданий хизмат қўрсатиш йиқитланг.

Азиз ўртоқлар!

Турмушимизнинг ҳар бир кунини йоваторлик руҳи билан нафас олмоқда ва давлат манфаатларини, партия билан халқ манфаатларини ҳамма нарсасдан азиз билиб, ижодий йиқитиш ва йғайрат билан меҳнат қилаётган кишиларни — йлиг қарачомларини бунда келтирмоқда.

Бутун мамлакатда доғ таратган механизаторлардан Социалистик Меҳнат Қарамони Турсуной Охунова ва Валентин Топко қолқ участкаларга ишга ўтдилар. Уларнинг бу олхизмат ишга эрғашаётган кишилар тобора қўнаймоқда. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг пахтани харид қилиш нархларини ошириш тўғрисидаги қарори ватанпарварлик ғайратини янада ошириб юборди. Ҳозирнинг ўзидaк минглаб йлғорларимиз қолқ бригадаларга ўтди. Йлғорлар сафига чиқиб олмишда ўртоқларига қўмак беришдек жўшқин ишлдек билан қийинроқ участкаларга ишга ўтаётган кишиларга шон ва шарафлар бўлсин!

Қолқ хўжаликлари олалиққа олаётган йлғор хўжаликларининг ташаббусини бутун халқ маъқулад. Бу ҳаракатнинг замирида чуқур маъно бор. «Ер қўшим — жон қўшим» деган йиқитли сўзларда коллективлар ўртасидаги чинакам коммунист мўнособат ўз йфодасини тошган. Бу мўнособат эса уларнинг ҳамкорлигини йлиг мазмун билан бойитмоқда, коммунизм қурашчилари алоқ кодексининг ҳаёбаҳш йиқитлари амалии ишларда мўжасамлашаётганини қўрсатмоқда.

Совет Йттифоқи Коммунист партияси Марказий Комитети ўзининг Биринчи май Чакриқларидеда бундай деди:

— Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари! Қўклами экинни намунали ўтказиш учун, доғ, техника экинлари ва қорачилик махсуслотлари етиштиришни анча қўлайтириш учун умумхалқ мўнособатини кенг аёло оддирингиз!

Партиямиз ленинчи Марказий Комитетининг барча қишлоқ меҳнаткашларига қаратилган бу отапин Чакриқни ҳар бир совет кишининг қалбига эр акс садо бермоқда. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини кескин юқсаттириш учун кураш — коммунист қурилишининг зардор фронтидир.

Азиз дўстлар, Ўзбекистон пахтакорлари! Мамлакат биздан қўлаб «оқ олтин» кутмоқда ва биз шу «оқ олтин»ни бермоғимиз керак. Бунинг учун ҳамма ймкониятларимиз бор. Иш фақат ўзимизга, ўзимизнинг уюшқонлигимизга, фидокорона меҳнат қилишимизга боғлиқ.

Дала ишлари сурьати ва сифатини оширайлик! Социалистик мўсбақа байроғини бадавд қўтарайлик!

Хотиржамлик, беғамлик ва бепарволикка сира йўл қўймайлик, иш сифатини бузадиганлар ва дағсаларга мўросасиз бўлайлик. Ҳамма мўл пахта учун курашга!

Ватанга 3 миллион 566 минг тонна «оқ олтин» берайлик! Мажбуриятимизни бажардик! — деб оқиқ қўнгил, чин вийждо билан партияга, ҳўкуматга, қадрдон Никита Сергеевич Хрущевга, бутун совет халқига рапорт беришдек олий ҳўкуққа сазовор бўлайлик.

Ишга, азиз дўстлар! Коммунизм тантанаси йўлда йлиг меҳнат зафарлари сари!

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИЎЗБЕКИСТОН ССР
ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИЎЗБЕКИСТОН ССР
МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

БУЮК БРИТАНИЯ ВА ЯНГИ ЗЕЛАНДИЯ КОММУНИСТЛАРИ- ГА КАРДОШЛИК САЛОМИ

чи-хизматчилари йиғилишида муҳо-
кази қилинди. Миллий қолғу асбо-
бларининг хилини қўлгайтириш ва си-
фатини ахшилашга қаратилган тад-
бирлар белгиланди. Чуноники, киргиз
халқи миллий қолғу асбоблари,
уни шаллаб чиқариш учун тақини-
жа ҳужжатлари тайёрланди. Фабри-
кага кўшимча янги ускуналар олинди.
Эсин ускуналарининг ҳаммаси янги-
ланди. Қолғу асбоблари цехи на-
тижаларида,

Газетада музика асбоблари цехини
фабрика даражасига кўтариш ва уни
Мадааният министрлиги ихтиёрига
топириши масаласи тўғри қўйилган.
Музика асбоблари цехини ҳамма ус-
куна, товар махсусотлари ва бошқа
план-экономини юрсаткичлари билан
УзССР Сўраш қўмитаси даният министр.
лиги ихтиёрига ўтказиб берилади. Ҳа-
тда Осиё Халқ ҳўжамини келтирилган
бўғосчилан ва қозғ саноати бошқар-
маси қарши эмас.

ДИЛБАР ИЗДОШЛАРИ

чи-хизматчилари йиғилишдада муко-
натча қилindi. Миллий қолғу асбо-
дларининг хилини қўпайтириш ва си-
фатини яхшилашга қаратилган тад-
бирлар белгиланди. Чунонки, киргиз
халқи билан миллий қолғу асбобла-
рини шиллаш киндирини учун тақини-
ма қўмонатлари тайёрланмокда. Фақ-
атгина қўшимча янги усуналар олинди.
Эсини усуналарининг ҳаммаси янги-
ланди. Қолғу асбоблари қеҳи на-
қайгйирлиди.

Газетада музика асбоблари қеҳини
фадриятга дармажасга нўтаруши ва уни
Маданият министрлиги ихтиёрига
қопшириш масаласи тўғри қўйилган.
Музика асбоблари қеҳини ҳамма ус-
қуна, товар махсусотлари ва бошқа
халқ-экономия курсатинчлари билан
Маданият министрлиги қеҳини министр-
лиги ихтиёрига ўтказиб берилди. Ҳа-
ва Сий Халқ ҳўжамини нақшасини
қоғосозлик ва қороз санати бошқар-
маси қарас эмас.

таган йили ҳўжалигимиз аъзо-
ларнинг яхши натижаларга эриши-
ди. Мана бу йилнинг натижалари:

чи-хизматчилари йиғилишдада муко-
натча қилindi. Миллий қолгу асбоб-
ларининг хилини қўпайтириш ва си-
фатини яхшилашга қаратилган тад-
бирлар белгиланди. Чунонки, киргиз
халқи билан миллий қолгу асбоблари,
яъни миллаз ва кириниш учун тақини-
ма қўмонатлари тайёрланмоқда. Фақат,
қолгу қўшимча янги усуналар олинди.
Эсин усуналарининг ҳаммаси янги-
ланди. Қолгу асбоблари қеҳи на-
йғайтирildi.

Газетада музика асбоблари қеҳини
маданият дармажасга нўтаруши ва уни
Фардинат министрлиги ихтиёрига
қолпириш масаласи тўғри қўйилган.
Музика асбоблари қеҳини ҳамма ус-
қуна, товар махсусотлари ва бошқа
халқ-экономия курсатинчлари билан
Фардинат министрлиги махсусотлари
қеҳини ихтиёрига ўткази бошқар-
ишга Осиё Халқ ҳўжамини нағлашқис-
иғосозлик ва қороз санати бошқар-
иш қисми эмас.

**ФАН ЮТУҚЛАРИ —
ИШЛАБ ЧИҚАРИШГА!**

Мамлакатимизда саноат ва техниканинг тинмай тараққиёти қилиши ва коммунизмнинг моддий-техника базисини яратишда «Катта химия»нинг роли борган сари кучаймоқда. «Катта химия» яратган ажойботолар — сунъий материаллар орасида нонит ёки нон алмаштирувчи смолалар деган материаллар ҳам бор. Химик олиملар нонитларни саноат ишлаб чиқаришига жорий қилиш устида анча иш қилдилар.

Нонитлар саноатда моддаларни бир-биридан ажратиш, уларни турли эрмталардан ажратиб олиш, сув ва турли шарабатларни уларда ҳаққон турли моддалардан тозалаш ҳамда химиявий реакцияларнинг тезлатувчи катализатор сифатида қўлланилади. Ҳосил нонит-

Мамлакатимизда sanoat va tex-
nininganij tilmay garafonij kiy-
nini va kompozitlarning moddiy
texnika bazasini yaratishda «katta
kimyoviyning roli bor» sari
kuchaymoqda. «Katta kimyoviy» yarat-
gan ajoyibotlar — suniy tarmoq
dasturlar orasida nongit eki non
almashtiruvchi smolalar degan ma-
teriallar ham bor. Ximik olimlar
nongitlarni sanoat ishlab chiqarish-
da joyirij kiyish ushida an-
cha ish qilidilar.

Nongitlar sanoatda moddalarni
bir-biridan ajratish, ularni turli
eritmalardan ajratib olish,
suv va turli shartboblarni ularda
eritgan turli moddalardan tozal-
ash hamda kimyoviy reaksiylar-
ni tezlatuvchi katalizatorlar sifa-
tida kuldaniladi. Xosir nongit-

дагга иши тушмаган саноат соҳаси йўқ деши бўлади.

Ноинтлар фармацевтика заводидан, омак-омак саноатидан келтирилган. Тошкент политехника институти олимлари ноинт исюситаси билан вино заводи ташландиклардан қимматбаҳо мода — узум кислотасини акрилати олишини кашф этишди. Бу усул саноатга жорий қилинди. Галанголин дорисини усимдиклардан акрилати олишда ҳам ноинт яхши ердэм берди.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги О. Содинов палта баргидан лимон кислота акрилати олиш усулини тақлиф қилган эди. Бунда ҳам ноинтлардан фойдаланилса, технология процесси соддалаштирилади, олинадиган

лимон кислотасининг таннархи янада камайиши мумкин.

Яқинда Олмаота шахрида ноинтлардан халқ хўжайлида қўлланишга бағишланган Бутунити фок кенгаши бўлиб ўтди. Бу кенгашда ноинтларнинг саноатнинг турли соҳаларида қўлланилиши, бунга сарф бўлган маблагнинг тез орада қопланиши қайт қилиб ўтилди. Қардош Қозонгисининг химиклари бу соҳада жиддий ютуқларини кўлга киритганлар. Республикамизда ноинтлар устиде ялмиш текшириш ишлари асосан ички саноат Тошкент политехника институтига ва Бутунити фок рангид метталар институтининг Олмалиқдаги филиалига олиб борилмакда. Фанлар академиясининг Полимерлар химияси

институтига ҳам бу соҳада иш бошланди.

Аммо, халқ хўжайлида ноинтлар қўлланилиши ва яхши натижалар бериши мумкинлиги назарда тутилса, бу соҳада республикада олиб борилаётган илмий текшириш ишлари қонирлари эмаслиги аққол кўриниб турибди. Хўзири саноатда кўп тоналлаб ишлаб чиқарилаётган суғийи синтетик ноинтлар билан бир қаторда табиий ноинтлар (бентонит, цидлот)нинг ҳам битмас тутанмас запаси бор. Хўзири ноинтлардан саноатда кенг қўлланилиш чегаралаб турган сабаблар суғийи ноинтларнинг қимматга тушгани ва юқори температурага чидам бермасдан бўзғилиши ва механик жиҳатдан утақли мустаҳкам эмаслигидир.

Целлюлоза, шу та ҳам ноин алмаштирига эга. Лекин бу алмаштириш юбилйи нигтардан 6-10 ма исюити нигтирма лар тазолашни фил қўлланиши мумкин дан но алмаштири юқори бўлган ноини хасида ялмиш текши олиб бориш керак. кибида целлюлоза хил материаллардан лар олиш ишларини қўйиш зарур. Хуллас қимматбаҳо хом аши лар чиқаришда ке лозим.

Х. Р.

Тошкент политех тиния профессор

«Наштар» рубрикаси остида бо-
силган шу сарлавҳали фелетонда
Урта Осиёда янгила-ягона ва ўз мақ-
сулотлари билан Иттифосининг янги
тэминлаб турган Калинин район Орки-
нининда ўзбек миллий чолгу асобла-
рининг асосий миллий чолгу асобла-
рининг янгилашган қолгани тақ-
дим қилиниб, чолгу асоблари цехини
фабрика дармажасига нўтаршиш ва уни
Машинат министрлиги ихтиёрга ўт-
казиш масаласи олга суртилган эди.
Ва ҳақда Урта Осиё Халқ хўжали-
ги кеңашига ёғочсизлик ва қороз соно-
ати бошчараси бошлиғи Уртоқ М.
Койбағаровдан нўйдонга мавоз хати
олинди.

«Дутор бағина» сарлавҳали фелет-
он бошчарига ҳодидлар ва ме-
бель ҳамда музика асоблари фабри-
каси инженер-техник ҳодимлари, иш-
чи-хизматкўрлари янгилашган муко-
мада килинди. Миллий чолгу асоб-
ларининг хилини қўйратриш ва си-
фатини яхшилашга қартилган тад-
бирлар белгилади. Чунонки, киргиз
ва туркиман миллий чолгу асоблари.
ини ишлаб чикариш учун техникна
ҳужжатлари тайярланмоқда. Фабри-
кага қўшимча янги усуналар олинди.
Эски техникаларининг ҳаммаси янги-
лаштири. Чолгу асоблари цехи ке-
нгайтириди.

Газетада музика асоблари цехини
фабрика дармажасига нўтаршиш ва уни
Машинат министрлиги ихтиёрга
қопшириш масаласи тўғри қўйилган.
Музика асоблари цехини ҳамма ус-
налар, товар махсуслотлари ва бошла-
нган-экономини нўраткичлари билан
ўзбекистон ССР Машинат министр-
лиги ихтиёрга ўтавиб беришга Ур-
та Осиё Халқ хўжалиғини негашининг
ғочсизлик ва қороз соноати бошчар.
маси қарши эмас.

1883

Демьян Бедний

1963

Демьян БЕДНИЙ.

ЎРТОҚ

Оғир ҳаёт ирмоғи сифат
Пешонамда янги ажинлар,
Тугатмиш курашнинг наҳот?
Ташлабман курашнинг бизлар?
Озодликка керак тағирини,
Биз бўладан уни курашми,
Ўртоқ, сен ҳам тарҳининг обдон,
Чарчаганимиз ҳамма-ҳаммамиз.
Мен ботирмас, сен — бир
қаҳрамон.

Кучинг менга беради қудрат,
Мен суянча зор бўлганим он
Интиламан сен томон ҳар вақт,
Борсам, боқсам кўларингга
тик,
Меҳр билан, дил билан ўзоқ,
Халқ бўри ўтганариндек,
Курашмоқ ҳам жуқарар ўртоқ,
Курашамиз. Нихоний билан
Излариндан бораман қолмай.
Мен сен билан зафар оламан,
Е ўламан ёнигдан жийлаш,
ЗУЛФИЯ таржамаси.

УЙГУН

ОТАШИН ШОИР

(Демьян Беднийга)
Қантарин ном кўйди «Демьян
Бедний» деб,
Аммо шеърятда жуда бой
эрур.
Шеърят кўкида парилар
ётиб
Сўямас кўш эрур, ёрқин ой
эрур.
Душнинг бойлиги етмас
мўтлақо
Унинг бойлигини ўлчамак
учун.
Уни ўқи, дўстим, сезмакчи
булсанг
Шеъринг қудратини, шеъринг
кучини.
У жангчи шоирдир, отган
«ўқ»ни
Мергандай мўлжалга текканда,
олган.
Унинг шеърлари бомбадай
портлаб
Душманлар қалбига гўлгўла
солган.
Улут шеърят улут даврининг,
Октябрь кўшигини жаранглатган
соз.
Бизнинг шеърда ҳам у
шеърятнинг
Кучи, илҳом бор, ҳаётбахш,
мўтос.
Томлари шеърят хазинасида
Қўйма олтинлардай қатор
турибди.
Бизни жангга қорлаб жанговар
шеър
Ҳаёт бўстонида кезиб юрибди.
1963 йил.

Д. БЕДНИЙ АСАР-
ЛАРИ ТЎПЛАМИ

Ўзбекистон ССР Давлат бадиий
адабиёт нашриёти улкан совет
шоири Демьян Беднийнинг туғил-
ган кўнига 80 йил тўлишига алоҳида,
унинг «Шеърлар, масаллар, поэмалар»
китобини ўзбек тилида
нашр этди.
Бу китобга шоирнинг кўшқин
революцион кўшқинлари ва деҳқон-
лар ҳаётини кўйловчи шеър ва
поэмалари, масаллари, сатирини
шеърлари киритилган. Шеърлари
таржимада тўлиқ ўзбек шоир-
ларидан Зулфия, Зоҳиджон Оби-
дов, Ёркин Вохидов, Хусниддин
Шарипов, Гулчехра, Сайёр, Тў-
лқин, Б. Войкобиллар қатнаш-
ган. Китоб жамоатчилик асосида
чикарилди.
Шоир юбилейи арафасида
нашр этилган бу тўплам ўзбек ки-
тобхоналарига муносиб соғадир.
Л. ПАРПИХЖАЕВ

МЕНГА ТЕНГДОШ БЎЛГАН КИШИЛАР ҲОЗИР ҲАМ
БАЙРАМ ВАЗИЯТИДА УЧРАШИБ ҚОЛСАЛАР, ГРАЖ-
ДАНЛАР УРУШИ ЙИЛЛАРИДАГИ КЎРГАН-КЕЧИРГАН-
ЛАРИНИ БАЖОНДИЛ ЭСЛАБ, ДЕМЬАН БЕДНИЙ КЎ-
ШИҚЛАРИНИ КЎЙЛАЙДИЛАР, ЧУНКИ БУ КЎШИҚЛАР
ҲОЗИР ҲАМ ЯНГИ ВА ЗАМОНАВИЙ КЎШИҚЛАР СИ-
НГАРИ САДО БЕРАДИ. БУ КЎШИҚЛАРНИНГ НАФОСА-
ТИ ШУНДАКИ, УЛАР ГАРЧИ ОҒИР КЕЧГАН БЎЛСА-ДА,

ЛЕКИН ЎЗИ ЯХШИ ВА ГЎЗАЛ ДАВРЛАРНИ ЭСГА ТУ-
ШИРАДИ, ЭНГ МАШАҚҚАТЛИ ШАРОИТЛАРДА СОВЕТ
ҲОКИМИЯТИ УЧУН, МЕХНАТ АҲЛИНИ ОЗОД ҚИЛИШ
УЧУН, ХАЛҚ УЧУН, СОЦИАЛИЗМ УЧУН ҚАҲРАМОНО-
НА ЖАНГ ҚИЛГАН ҲАМДА ШУ КУРАШДА ГАЛЛАБА ҚО-
ЗОНГАН КИШИЛАР БИЛАН ФАХРЛАНИШ ҲИССИНИ
ОШИРИБ ЮБОРАДИ.

Н. С. ХРУШЧЕВ.

КУРАШДА ЧИНИҚҚАН ЖАНГОВАР ҚАЛАМ

Бугун совет халқи, жумладан Ўз-
бекистон жамоатчилиги совет по-
эзиясининг асосчиси, ўзбек совет
ёзувчиларининг устози улкан санъ-
аткор Ефим Алексеевич Придворов —
Демьян Беднийнинг туғилганга 80
йил тўлишини нишонлайди.
Демьян Бедний 1883 йилнинг 13 ап-
релида Александров уездига қараш-
ли Херсон губернясининг Губовка
қишлоғида туғилди.
Бўлажак талантлу шоир ўзининг
ёшлик йилларини: «Менинг ўз бола-
лик чоғларим ҳали хотирамда, ас-
наёт етти ёшгача шаҳарда ўсдим, у
вақтларда отам Чернов қишлоғида-
ги Ефимовградский деган руҳоний-
нинг мактабида сулуру-сидир ишла-
рини бажарар эди. Отам билан икки-
миз 10 сўмлик ойлик билан подвал-
да истиқомат қилар эдик», деб эс-
лайди.
Ефим иккисоний томондан жуда
қизиқилди. Сўнгра босонинингга бо-
ралди, 13 ёшга тўлган, Киев шаҳри-
даги харбий фельдшерлик мактаби-
га ўқишга кириди. Уни муваффақия-
тлар тугатди. Киевдаги харбий гос-
питалда хизмат қилди. 1904 йил-
да эса у Петербург университетига

нинг тарих-филология факультетига
ўқишга, уни тугатди. «Звезда» ре-
дакциясига ишга кириди.
Шоирнинг 1908—1917 йилларда
ёзган масалларининг асосий тема-
си помешчик ва руҳонийларнинг
жирканч афғонларининг устаси
ли билан очилган иборат. Бундай
асарлар подшо цезурасидан жуда
қийинчилик билан ўтди. Масал-
даги образлар орқали подшо ва
унинг малайдарини қаттиқ дўшман-
лар эди.
Майлмуми, 1912 йилнинг 5 майида
«Правда» газетасининг биринчи са-
ҳасида босилиб чиқди. Бу газетанинг
чиққиш сўтун Россиядаги асос-
хато бутун дундаги эрксевар ки-
шиларнинг ҳам катта байрамга
айланди. «Правда»нинг ана шу сон-
да пролетар кўйичи Демьян Бе-
днийнинг шеъри ҳам босилган эди.
«Правда» газетаси шоирнинг қа-
ламини ўқираштиради. У болше-
виклар партия кўрсатган йўлдан бо-
ғиб, курашда чиниқди. Шоир ре-
дакция атрофида тўплаган илгор
марксист арбоблар билан суҳбатда
бўлди. «Правда» редакцияси шоир

учун ижодий дорилфунк вазифа-
сини ўтати.
Демьян Бедний 1912 йилдан тор-
тиб то умрининг охиригача қадар
«Правда» газетасида ўз масал, хи-
сия ва сиёсий публицистик асарла-
ри билан қатнашиб борди.
Шоир Улут Ватан урушидан сал-
вант ўтди. 1945 йилнинг 25 майида,
82 ёшда вафот этди.
Демьян Беднийнинг 1917 йилги
Улут Октябрь социалистик револю-
цияси ҳамда гражданлар уруши
ишларидаги ижодининг ўзига хос
хусусиятлари шунки. «...Ишчи ва
деҳқонларнинг жаҳонда биринчи са-
халистик давлатини жаҳон импе-
риализмига қарши аёвсиз курашда
қаттиқ туриб қимол қилган, граж-
данлар уруши йилларида қизил
гавдинлар ҳам, қизил аскарлар
ҳам, партизанлар ҳам Демьян Бе-
дний кўшиқларини айтиб, жангга
кирган эдилар. Бу кўшиқлар ҳамма-
га манзур эди. Хар бир кишига,
ҳатто Қизил Армия сафарида бўл-
ган саводсиз деҳқонлар ҳам ту-
шунлари эди. (Н. С. Хрушчев).
Ҳа, шоир ўта халқчил эди. Унинг
ёзган асарлари халқ орасида қанот-
ланиб, тез ёйиларди.
Демьян Беднийнинг революцион
пафос билан ёзилган титил ўтири
қўшиқ ва масаллари ёш кўнжига ўн-
дай сакчинлигини В. И. Ленин ҳам
бир неча бор эътироф этган, унинг
ижодини юксак баҳолаган. В. И.
Ленин умрининг охиригача қадар
Демьян Беднийнинг юксак санъида
ёзилган масалларини завар-шави би-
лан ўқиган ва тилгачилигини Н. К.
Крупская ўз эсдаликларидан қайт
ган эди.
Демьян Беднийнинг асарлари та-

сетхон ва китобхоналар ўртасида
кемг тарқалади. Бунинг боиси шоир,
рус классик адабиётининг ҳамда
рус халқ поэтик ижодининг энг ак-
сий намуналаридан кунг ва сабот
билан ўрганганлигидир. Айниқса
Пушкин, Гоголь, Крылов, Некрасов,
Салтиков-Шчедринларнинг ижоди
Демьян Беднийнинг фикрини ўзига
мафтуи этди. Шоир улут санъат-
корларининг ижодидан баҳраманд бў-
лади.
Шоир ўз ижодида шарқ хотин-
қизларининг ҳуқуқсизлиги, оила-
вий ва диний асоратга қарши ку-
рашчилигини асос эътирафлаган,
тарихий воқеаларга асосланб ёзилган
«Зайнабнинг қасми» номли досто-
қини ҳам ёзди.
Барчага аёниш, халқ ҳақиқатини
тиллал дўри «Ҳамма нарсаси халқ
ҳуқуқлиги учун» шiori остида граж-
данлар уруши йилларида вафот
бўлган ерларини тиллаш, қамлашда
ер ислохоти ўтаиш, қишлоқ ҳўи-
ясини ислохотлаштириш, соци-
алистик мамлакатни тез сўратлар
билан индустриаллаштириш дари бўл-
ди, шундан сўнг шоир савоат ҳамда
ер ислохоти темаларида бир қанча
поэтик асарлар яратди. Шу даврда
шоир Гайратий Демьян Беднийни
ўзига устоз деб билди. У улкан
санъаткор, билан бир неча бор суҳ-
батда бўлган, ундан ер ислохоти,
хотин-қизлар озолиги, шунингдек
илгор ишчилар ҳаётини олиб эки-
ган асарлар яратиб қералдики ҳа-
қида маслаҳатлар олади.
Биринчи беш йилнинг улкан
ишшотларидан бири Туркистон —
Сибирь темир йўли бўлиб, унинг иш-
та туширилиши муносабати билан

Демьян Бедний ўзининг «Шайтон,
арба» номли машҳур достонини ёз-
ди. Асарининг асосий қаҳрамонлари
темир йўл курувиш иши, хизматчи
ва техниклардир. Шоир курулиш
ишчиларининг олжанов меҳнатини
юксак пафос билан кўйлади.
Академик шоир Гафур Ғуллом
Демьян Беднийнинг «Шайтон-арба»
номли асарини ўқигач, шу темада
асар ёзиш фикрига берилди. «Тур-
сиб йўлларда» номли машҳур шеър-
ини ёзди. Шоирнинг бу асари
Ўзбек совет поэзиясининг аюлий на-
муналаридан бири бўлиб қолди.
Демьян Бедний талантлу шоир,
аюлий журналист бўлибгина қола-
мадан, балки меҳрибон устоз ҳам-
дир. У Гафур Ғуллом, Гайратий, На-
зир Сафаров, Ойдин Собирова, Ҳу-
сайн Шамс, Зиё Саид, Ҳасан Пулат,
Умаржон Исмомов каби бир қанча
Ўзбек ёзувчиларига ижодий масла-
хатлар берган санъаткордир.
Революция жарчиси Демьян Бе-
дний совет китобхоналарига 30 дан
ортиқ шеър, масал ҳамда поэмала-
рини ўз ичига олган китобларини
тўқиди этди.
Партия ва ҳукумат шоирнинг узоқ
йиллик ижодий фаолиятини таъдир-
лаб, бир неча бор орден ва медал-
лар билан мукофотлади.
Барча совет халқлари билан бир
қаторда Ўзбекистонда ҳам шоир-
нинг ҳаёти ва ижодий фаолияти
ўрта ва олий мактаб дарслик ва
хреоматизларига киритилди. Улут
Октябрь социалистик революция-
сининг дастлабки кунларидан бошлаб,
ўқиб, ўрганлиб келадир.

Мухаммад ШАРИПОВ,
филология фанлари кандидати.

ЎЗБЕК АДАБИЁТИДА ДЕМЬАН
БЕДНИЙ ТРАДИЦИЯЛАРИ

Владимир Ильич Ленин Демьян
Беднийнинг ижодий фаолияти-
га юқори баҳо берган. Улут доҳий
Октябрь социалистик революция-
сидан бурунқ, Демьян Бедний
болшевик агитаторлар сафидан
муносиб ўрин олаганини башорат
қилиб айтган эди. В. И. Ленин 1913
йилда «Правда» газетаси редак-
цияси ва М. Горькийга ёзган хат-
ларидан Демьян Беднийни «Сийрак
учрайдиган талант» деб, баҳолаб
оқган. «Уни систематик равишда ва
хотин-қизлар билан тўлаб-қув-
ватлаш керак»лигини таъкидлади.
Н. К. Крупскаянинг «Ильич ба-
дний адабиётдан нима-ларни ёти-
рар эди» мақоласида айтилишича,
В. И. Ленин «шеърлар тинглашни,
айниқса Демьян Бедний шеърла-
рини тинглашни севар» эди. Д.
Бедний революцион воқелиянинг
улут жарчиси, партиявий ва халқ-
чил санъатнинг устози, замонавий-
лигини тасвирлашда реалистик бўл-
ганлиги билан халқ ишончини ю-
зонди.

Демьян Бедний ижоди соци-
алистик реализм адабиётининг та-
раққийида алоҳида ўрин эгалла-
ганлиги сабабли партия ва ҳуку-
мат раҳбарларининг адабиёт ва
санъат арбоблари билан 1963 йил
8 мартда бўлиб ўтган учрашувда
Фотий Н. С. Хрушчев «Демьян
Беднийнинг меҳнаткаш, деҳқон
қалбига кириб боришдек аюлий
истеъдоди бор эди. У деҳқоннинг
қалбидан иккилашнинг намадар
тўпунуб, бадиий маҳорат кучи би-
лан очиб берган эди. Шоир ўзи-
нинг гражданлар уруши давридаги
асарларида деҳқоннинг деҳқонло-
қисини ва ўша вақтларда улутга
қос бўлган ҳамма хусусиятларига
аюлий очиб берди» — деб таъкид-
лад ўти.

Д. Бедний 1911 йилдан бошлаб
болшевикларнинг «Звезда» газе-
тасида матнаша босилди. В. И.
Лениннинг шонига қилган катта
хамхўрлиги, унинг «Правда» газе-
тасининг ташиқлотчилари орасидан
муносиб ўрин олишда муҳим
роль ўйнади. 1912 йил 5 майда
«Правда»нинг биринчи сонидан
бошлаб газетанинг айтил ишчи-
ончилиги айланти. Демьян Бедний
асарлари кейинчалик «Правда»
нинг деярли ҳар бир сонидан чиқа-
рлган бўлиб қолди. Шоирнинг со-
вет воқелияда бўлган бундай ак-
тив муносабатини кўрган жуда
кўп қардош халқ ёзувчилари ҳам
унинг йилдан бордилар. Ўзбек
ёзувчилари Ҳамза Ҳакимзода Ние-
зий, С. Айнй, қардош адабиётлар
вакиллари: Сакен Сайфуллин, А.
Лоҳутий, Сулаймон Ўстаский,
Янка Купала, Павло Тичина, М.
Рильский каби ёзувчиларнинг
асарлари Демьян Бедний шеърла-
рига жўр бўлиб янгради.

Партиявийлик ва халқчиллигини
ижодининг бош принциплари айта-
тирган Демьян Бедний «Менинг
шеърим», «Она ҳақиқат», «Олга
ва юксакка» каби илк асарлари-
даёқ янги замонанинг оташин тап-
вирчилик, революцион шоир си-
фатида майдонга чиқди.

Октябрь революция жангчи-
си сифатида кутиб олган шоир граж-
данлар уруши йилларида «Кўз-
тув», «Барон Фон Бранселинг
манifestи» каби асарлари яра-
тиб, революцион трибун шоир да-
рамасига кўтарилди.

Шоир ўз ижодининг ёрқин саҳи-
фаси ҳисобланган «Катта кўча»
шеърини Октябрь революциянинг
шонли беш йиллик тўйига ба-
ғишлади. Ушша миллионларнинг
бўёқ революцион пафосининг
савияда бадиий умумлаштирилган
формала ифода этилади. Соци-
ализмининг зафарли юриши оялида
халқаро буржуазиянинг жангач

башараси ўтирилик билан фощ
этиди.
Демьян Бедний ҳамма вақт им-
конияти борича энг демократик,
оммавий жанрлардан фойдаланди.
Масаллар, жанглар, кўшиқлар,
халқ йўналиш термалар ва хилма-
хил формалари кинса ва хикоя-
лар яратди. Шоир ижодидаги бу
ранг-барангликдан, жанрларнинг
хилма-хиллигидан ўзбек ёзувчилари
Ҳамза, Айнй, Гафур Ғуллом,
Х. Олимжон, Ойбек, Уйғун, Яшин,
Гайратий ўрнак олидилар.

Д. Бедний совет воқелиянинг
ҳамма муҳим ҳодисаларига ҳозир-
жаюв эди. Совет ҳукуматининг ер
ва деҳқонлар ҳақидаги сиёсати,
қизил аскарларнинг фронтдаги га-
лабаси, тиллаш йилларидаги қи-
яйинчиликларни енгни, мамлакатни
электрлаштириш, биринчи соци-
алистик индустрия марказларини
ишта тушириш, шахтёр ва метал-
лурларнинг ҳаёти, мактаб-мао-
риф, маданият ўқовлари, Улут Ва-
тин урушида халқ қаҳрамонлиги,
ҳамма-ҳаммаси шоирни илҳомлан-
тирди. Унинг «Этик ва торик»,
«Муқиллар», «Қизил аскар» каби
шеърларида худди шундай мазму-
лар жаранглад.

Д. Беднийнинг лирик қаҳрамонини
революция самарасида улутяётган
онгли, янги замон кишишидир.
Унинг сиёсий лирикаси совет
давирда гоятда юксалди. Жумла-
дан, «Правда» Советларнинг Бу-
тунроссия ҳокимиятини тузиш,
сулҳ тўғрисида, ер тўғрисидаги
декретни эълон қилиш билан
Д. Беднийнинг машҳур «Ер
ҳақида, эрн халмида, ишчининг
тақдирини ҳақида» поэмасини
ҳам босиб чиқарди. Шоир-
нинг бу асаридан кейин миллий
ўнлавларда ҳам ана шундай актўал
мазмулда асарлар пайдо бўлди.

Ҳамза асарлари инсоний муно-
сабатларни янгидан кураётган улут
дағига муносиб бўлиб жангларлар
оқан, шоир доим рус поэзиясининг
ютуқларидан баҳраманд бўлди.
Демьян Бедний ижоди бора-
бора санъаткорларига ҳам мак-
таб ролин ўтати. Демьян Бе-
дний асарлари таъсирини Ҳам-
заннинг жанговар кўшиқлари ту-
зилиши ва гоёвий йўналишида
аюлий кўрмасди. Х. Ҳ. Ниезий кўп
оюлга мосланган оммавий ашула-
ларини ёзганда, Д. Беднийнинг
оммавий қўшиқларидан таъсиолан,
Шунинг учун ҳам унинг
«Шундоқ қолурми?», «Хой, хой,
ишчилар», «Биз ишчимиз», «Яша
Шўро», «Қизил аскарларга» каби
жанговар ашуллари Демьян Бе-
дний кўшиқларини эслатади. Д.
Беднийнинг «Мушфик онам менга
кузатиб кўйди», «Танна-Ванна»,
«Қизил аскарлар» шеърларининг

гоёвий йўналиши ва шаклидан ўз-
бек шоирлари ижодий фойдалан-
ган эдилар. С. Айнйнинг «Бирин-
чи май», «Байрамлаш марши»,
«Кўшиқлар» ҳам, Демьян Бе-
днийнинг «Революция тўдоғи»,
«Коммунистик Марселеза» кў-
шиқларига жуда оҳангдош ёзил-
ган.

Ўзбек совет адабиётининг даст-
лабки тараниқчи йўлларида М.
Горький, В. Маяковский, М. Шо-
лохов, Н. Тихонов, А. Фадеев, А.
Серафимович, А. Безименский ка-
би рус совет ёзувчиларининг ижо-
дидан ўзбек совет ёзувчилари жуда
кўп ўрганганларидек, Д. Бе-
днийнинг ўта Осиё хотин-қизлари
ҳаётидан ёзилган, «Зайнабнинг қа-
сам» поэмаси, социалистик меҳ-
натнинг қўшиқчи пафосидек жан-
ранглаган «Меҳнат қўшиғи» каби
асарлари ҳам ўзбек ёзувчилари
учун намуна бўлди.

Демьян Бедний поэзияси соци-
ализм курулишининг хар бир му-
ҳим тарихий босқинида совет во-
қелиянинг жанглар акс-садо-
си бўлиб янгради. Чунончи, унинг
«Партиянинг XVII съезди» ва
«Партия» шеърин энг яхши поэтик
асарлар намунаси.

Фахат, Улут Ватан уруши йи-
ларидаги Демьян Бедний 200 га
яқин шеър, катор шеърини қисса-
лар, хикоя ва жуда кўп фельетон-
лар яратди. ТАСС ойналари учун
шеърини тектлар ижод қилган эди.
Уруш йилларида Д. Бедний, С.
Маршак, С. Михалков, В. Лебе-
дов-Кумач, А. Жаровлар қаторида
фашизмга қарши сатирга ўти билан
курашди.

Демьян Беднийнинг мазмули
масаллари, қўшиқчи кўшиқлари,
ўтири сатиралар шун қулларда
кам жанговарлик хусусиятини йў-
қотган эмас. «Правда» шундай
ёзган эди: «Владимир Маяковский
билан бирга Демьян Бедний совет
сиёсий сатирасини бошлаб берув-
чилардан эди. Унинг душманларни
яқсон қилувчи ўтири тили совет
ишчиюсига янги ва тушунарлидир.
Унинг мўлжалга тегувчи, уруш
оловини ёқувчиларга қаратилган
панфлет ва эпиграммалари ҳозир-
гача ўз актуаллигини йўқотган
эмас. Бутун жаҳон эрксевар халқ-
лари тинчлик учун курашдаган
шун қулларда улут яна ҳам кучли,
роқ жангларлайди».

Трибун ва агитатор шоир Демьян
Беднийнинг қўшиқчи ва порлоқ
ҳаёти ва ижодий йўли коммунизм
кураётган совет кишилари учун
намуна бўлиб қолмақда.

М. БОБОХҲАЕВ,
А. С. Пушкин номидаги тил
ва адабиёт институтининг тил
мий ҳодими.

ДОИМО ТИРИК ВА НАВҚИРОН

Совет адабиётининг асосчилари-
дан бири Демьян Бедний ҳажийет-
да, масалчиликда ҳам бекиёс эди.
Иван Андреевич Крыловдан кейин-
ги буюк масалчи сифатида уни та-
ниймиш. Демьян Бедний ўз ҳажий-
ети — сатирик шеър ва масаллари
билан совет мамлакатининг душман-
ларининг асжагини чиқарган.
Унинг қўлидаги тиг мислсиз ўт-
кир эди. Партияиянинг баҳодир
солдати сифатида ўз поэтида у ҳам-
ма вақт мард турди; «Фон-Вран-
гел манифести» каби асарлари би-
лан душманга қақшатқич зарба
берди.

Ўртоқ Никита Сергеевич Хру-
шчев адабиёт ва санъат намоида-
лари билан уршувларига сўзлаган
нутқида: «Сатиря—бамисоли ўтири
устара; сатиря орқали одамнинг
Ҳимталарини очиб кўрсатиш ва бу
Ҳимталарини жарроҳдай дарҳол ке-
сиб ташлаш мумкин... Бу иш маҳор-
ат талаб қилади. Башироти бу ма-
хоратни эгалламаган бўлсанг, ах-
кириш, унга қўл урма, негаки,
бошқаларга қўл етказасан, ҳаётга
ўз қўлигини ҳам кесиб оласан.
Оналар болаларига дами ўтири ас-
бобларини ишлатишни билиб олма-

гуларича, улар қўлига бундай ас-
бобни бермай тўғри қиладилар» де-
ган эди.

Совет сатирасининг устаси Демьян
Бедний буюк устоз, катта қалб
эгаси, партиянинг содиқ солда-
ти сифатида ҳамма вақт бизга
ибрат ва намуна бўлди. Маш-
қи кам қўл билан ўтири тигини
ишлатиб бўлмайди, албатта. Демьян
Бедний мактабини чуқур ўр-
ганиш, унинг коммунистик гоё-
вийлик учун олиб борган кураш-
дан намуна олмоғимиз керак.

МИРМУХСИН.

ДЕМЬАН БЕДНИЙ ШЕЪРЛАРИДАН

БОНГ

«Совет ташвиқоти кун»дир бутун,
Ғафлат босгиларга ўтди чакирин.
Кўп вақтлардан буйи мен ураман бонг,
Ташвиқотчилар ҳеч кутмайдн буйруқ,
Душим маст, тагилуч жасурлик билан,
Сўнгига етмоқда беомон кураш.
Дворанинг нозик шамшорин билан
Жанговар болғамиз келмоқда тўқнаш.
Ев тиги кўксимиз эздадими чок?
Еки думаларни дворин боши?
Мадад олай десак қардошлар ўзоқ,
Евнинг эса қарам битган бардоши.
Харитга қараб ўзин овулар,
Тамом берқид ёвнинг орқа томони.
Эй жангчилар, олға! Мажақлаб ўтар
Илондн ишчининг темир товони!

Юсуф ШОМАНСУР таржамаси.

ҚУШИҚЛАРИМ
МЕНИНГ СОДДАДИР

Дўстлар, мен ёзмадм шон-шухрат учун,
Ёнги-елпи арман, ё нозат учун,
Ташвиқотчилар мен қайф-сафо учун ҳам,
Ошанди куйга раво учун ҳам.
Қўшимдан йўқ бўлбд наволарини,
Нозик наининг нафис ҳаволарини.
Қўшиқларим сода, нибий ёздам мен,
Титишнинг титишга сийиб ёздам мен.
Шеърим най эмас, йўқ, қарнай ва хитоб,
Ҳаммаганизи жангга қардошан килд,
Текинхўр, қаромхўр тўдага қарши!
Ўзим ҳам шу жангга қилдим жон бахши.
Менинг шеърларим сода ва кўпол,
Аммо меҳнаткаш у туйилди бол.
Қўрқмадим шафқатсиз танкидлардан ҳам,
Ўз йўлидан бордим олдинга бардам.
Борибманки, дўстлар, сиз билан шунча,
Ва бирга бораман... йнқилдунимча!

Мамарасул БОБОЕВ таржамаси.

ЙЎЛЧИ ЙЎЛДУЗ

(Жанговар қўшиқ)

Зимистоннинг умри қисқа,
Келар тундан сўнг кундуз.
Нур сепмоқда йўлимизга
Тонгда қулган ол йолдуз.

Унинг нурин амар бу он
Омочини, болғамиз.
Бир сафдамиз ишчи-деҳқон,
Биродаримиз, оғамиз.

Бизни оғир тақдир йўли
Жондош этган мангула,
Бутун бериб қўлга қўли
Киримиз эрк жангига.

Урта Осиё РЕСПУБЛИКАЛАРИДА

КОЛХОЗЛАРДА ЯНГИ ҚУРИЛИШЛАР

Салт ишлаб чиқариш бошқар-
масининг тўғрисида уй-жой,
маданий-маиший жамоат ҳамда
ишлаб чиқариш биналари қури-
лиши кенг аёж олдирилган.

«Победа» колхозинда саккиз
айлик мактаб биноси қурилиб
фойдаланишга топширилди. «Хам-
лик» киши ва ёғи кинотеатр би-
налари қад кўтармоқда. Тўғр-
хона ва медицина пункти биноси
қуриш белгилан қўйилди. «Ленин
айли» ва М. Горький номи ки-
шлоқ тўғрисида артиллерия ра-
диоз-узел биналари қуриб бېтказилди.
Қўйишче номи ва «Зарфи»

колхозларида эса болалар муас-
саслари қурилатур. Политехник
савхозинда яқин кўнлар ичида ош-
хона, 90 ўринли болалар боғча-
ласи ишга туширилди.
(«Туркменская Искра»).

«ОТА ЎҒЛИ»

Тянь-Шань музикали драма те-
атри ёш драматурги Мирзабек
Тўбошевнинг ани шу — «Ота ў-
ғли» пьесасини сахналаштирди.
Асарда Қирғизистон кишлоқ э-
шларининг меҳнат туғайли бах-
тсизлиги эриштилганлиги ҳа-
қиқатини аниқлаштирилган
бу асар томошабинларнинг қиз-
ғин оқинишга сазовор бўлди.
Улар асар режиссери Ж. Имон-

қилар, ўйин ижрочилари — рес-
публикадаги тантанали кўрсаткич
артистлар А. Хўжабеков ва С. Со-
тибодиёвларнинг асарини сахна-
лаштириш соҳасидаги ишларини
қоқсак баҳолашди.

«Ота ўғли» — театр коллекти-
ви томонидан бу йил сахналашти-
рилган иккинчи спектаклидир. Хо-
зар театр репертуарига 6 та саҳ-
на асари, бир неча интермедия ва
катта концерт қўшилди. Респуб-
ликанинг бошқа районларидаги
кишлоқларнинг меҳнаткашлари ва
яшловлари ишлабтутқан қоравор-
лар театр артистларини яқин ба-
лабдилар, чинки жодий коллек-
тив бу ерларга гастролга тез-тез
келиб турадилар.

(«Советская Киргизия»).

ДИЁРИМИЗГА ХУШ КЕЛИБСИЗ

Тожикистон республикасининг
Масъуд району 1956 йилда қўриқ
ерлари таъинла, этилган яқин
пахтакор районлардан бири. Тош-
кент области колхоз ва совхозла-
ри ерларида тўташиб кетган
Масъуд районининг меҳнаткаш-
лари пахта майдонини кўн сайин
кенгайтирмоқдалар. Ўтган йили
об-хавонини ноқулай келганлиги
натijasида мастҳоқиллар пахта
тайёрлаш давлат ланкини бажара
олмадилар. Ватанга 400 тонна
пахта кам топширилди.

Ўтган йили райондаги ўн бир
хўжалиқдан атиги биттаси —
«Зарафшон» колхозини давлат пла-
нини бажарди. Тожикистон ССР
Олий Советининг депутаты ўртоқ
Ражабов раис бўлган бу қишлоқ
хўжалиқ ателлигининг аъзолари
620 гектар пахта майдонининг
ҳар гектаридан 29 центнердан ҳо-
сил кўтариб, республикада донга
таратдилар. Шу колхознинг Аҳмад
Хасанов бошчилигидаги бри-
гадаси аъзолари гектаридан 40
центнердан хирмон кўтардилар.
Колхоз раиси Ражабов ва бри-
гада бошлиғи Хасанов ўртоқларга

«Тожикистон пахта устаси» деган
фахри унвон берилди.
Меҳнат аълошиб ютқўча эриш-
ган колхоз аъзолари бу йил ҳар
гектар ердан 35 центнердан «қоқ
олтин» еттиштиришга сўз берди-
лар.

— Бу йил, — дейди Масъуд
район партия комитетининг би-
ринчи секретари Солимон Бохи-
ров — ўтган йили доғни ювиш
учун қишга тадбирларни амал-
га оширдик. Колхозчилар бу йил
ҳар қачондаги ҳам унқили иш-
лаштиришдан партия ва ҳукумати-
мизнинг пахтани хариб қилиш ва
топиштириш нахлларини ошириш
ҳақида ҳамда пахтакор колхоз-
ларга ҳалла соғиш тўғрисидаги
қарорни барча хўжалиқларда иш-
лашлари бу гахқирлардан руҳ-
ланчи астойдил меҳнат қилмоқ-
далар.

Мастҳоқиллар бу йил ҳар гек-
тар ердан 25 центнердан ҳо-
сил олиб, давлатга 24 минг тонна «қоқ
олтин» топширишлари керак. Кат-
та-катта майдонларга чигит 60х45
сантиметр схемаси асосида экила-
ётур. Партиямизнинг Май олд-
и жановар Чақириқларидан руҳ-
ланган мастҳоқиллар чигитни си-
фатли ишланган ерларгагина эки-
моқдалар.

Бу йил ҳосилнинг қариб яр-
мидан қилроғи «эканори кема-
ларда териб олинадил. Шу мақ-
садда қишга меҳнаткор кадр-
лар йўқитилди. «ХВС-1-2» пахта
териш машинасида 135 таси си-
фатли ремонтдан чиқариб, ҳо-
зираноқ мавсумга тахт қилиб
қўйилди.

Суратларда: 1. Масъуд рай-
он партия комитетининг Ленин номи
кўча. 2. Район маданият уйи
биноси.

А. Абаллар фотолари.

Район меҳнаткашлари пахтачи-
лик билан бир қаторда қорва-
чилик ҳам ривожлантирмоқдалар.
Хозир районда 50 минг бош қў-
зғачи 5.440 бош қорвақ, жумла-
дан 1.630 бош соғин сизир бор.
Сут тайёрлаш оирачи қаватла
плани мўддатидан илгари 133,6
процент адо этилди. Район меҳ-
наткашлари мустаҳкам ем-хашак
базаси яратиш учун 1.200 гектар
ерга маккажўғйори, 8 минг гектар
ерга галла экидилар. Галлакорлар
бу йил 7 минг 200 тонна дон
еттиштириш учун қурашмоқдалар.

Районда 4 та йил бир йиллик, 17
та 8 йиллик 200 йўқичига ҳу-
жлашган мактаб-интернат, 4 та
киши ва ёғи кинотеатр, мадони-
ят иш-и доволани муассасла-
лари, озиқ-овқат санает молла-
ри, магазинлари ишлаб турибди.

Меҳнаткашлари уй-жой би-
лан таъминлашда Ленин номи
совхоз ва Корп Маркс номи кол-
хозда анча ишлар қилинди. Шу
қишларда Ленин номи совхозда
ишчилар учун 8 та икки қаватли
уй қурилатур. Бу қаватларда
барча қўлайликлар бўлади.

Қишқик дархазторга бурканган
район маркази — Ёнтоқ қўндан-
қунда кенгайиб, тобора бўзала-
шиб бормоқда. Бу ерда тожиклар
билан бирга руслар, татарлар, қи-
рғизлар, ўзбеклар, қозоқлар, қи-
рғизлар қорейлар билан оила фа-
зоналаридек аҳил бўлиб яшамок-
далар. Улар меҳмонни «Хишма-
дед ба дери мо» — диеримизга
хуш келибсиз» дея илқ қарши
оладилар. Меҳнаткашлар ўз рай-
онларини янада қўламлироқла-
штириш мақсотида қиш ва хибдон-
ларга қўлаб дархазт қўчатлари
ўтказибдилар.

Т. УНАБОВ,

«Кизил Узбекистон»нинг
махсус мухбири.

ҚОВУРИЛГАН ЖЎЖАЛАР

Илгари Г. И. Каспаров товуқ
гўштининг лаззатига унча тушун-
мас экан. Кимдир сабаб бўлди-ю,
бу киши Каттақўрғон шаҳрининг
шундоқки бинисига жойлашган
инкубаторияга бош зоотехник бў-
либ келди. Хаммаёқин қийди-қийди
қилиб юборайтган эди, шунда ким-
дир товуқдорларнинг кулугига
«Нафсига ур, нафсига!» деб ши-
вишлаб қўйди.

— Гўштининг қанақасидан ейдилар?
— сўради товуқдорлар.
— Қовурилган жўжа келти-
рилсин! — деди бош зоотех-
ник. Ана шундан сўнг бир томон-
да қиймаланган товуқ гўшти, бир
томонда қайнатилган ўрдак гўш-
ти, қовурилган барра жўжалар...
Хуллас, «сен же, мен же» бўлиб
қолди. Аммо яқиннинг шарофати
билан, ёмоннинг қасосидан билан
деганларидек, Каспаровнинг пой-
кедамлари «ёқиб» кетди шекилли,
бир томондан товуқлар қирисди,
иккинчи томондан инкубаторияда-
ги жўжалар қолдуз қўрмай қон
беваерди. Сал кўн ўтмай, ўлган
жўжаларнинг сонин 50 мингдан
олиш ҳам кетди.

— Чатқоқ! — деди директор
Алимов кўн учиб.
— Ниҳоят! — деди Каспаров
жўжа гўшти чайнаб, — юқорида
оғайнилар бор...

Алимов ябравор ўтириб олди.
Ўлган, яширича пулланган ва
соғна-саломлар баҳонаси билан
гумдон қилинган жўжаларнинг
сонин 80 мингдан олиш кетган,
«юқоридаги оғайнилардан бири
«ўзининг пангага ол» деб масла-
ҳат бериб қолди. Каспаров энди-
гина жуфтани ростиламан деб
турган эди, ҳалиги оғайнилар уни
кўлхозларига бурдоқчилик ба-
засига директор этиб тайинлаб
юборди. Ўрганган кўнлиг ўртан-
са қўймас, деганлари рости экан.
Текни еишча ўрганги қолган
Каспаров бу ерда ҳам жим ўтира
олмади. Молинин каттасини кичи-
га алмаштириб, жиноят устидан
қўлга тушди. «Энди кетдим, ишим
темом...» деб турган эди, яна ю-
қоридан қўнроғи қилиб қолди:

— Бу кишига тегилмасин!
Жиноятчи тегилмади. Уни кў-
тар-кўтар қилиб, яна инкубатория-
га олиб келишди ва директор қи-
либ қолдириб кетишди.

Янги директор ўз фаолиятини
алдамчиликдан бошлади. Инкуба-
тория учун олинган туҳумларни
қонда бўйича, жўжа чиқмайди-
лар актретилиб, яна районларга
қайтарилиши керак эди. Ундай
қилинмади. Иккинчи ордан билан
товуқчилик фермадан келган
даромад деб қабул қилиниб олин-
ди. Ўша ерда ишбайдиқлар:

— Бу кишига тегилмасин!
Жиноятчи тегилмади. Уни кў-
тар-кўтар қилиб, яна инкубатория-
га олиб келишди ва директор қи-
либ қолдириб кетишди.

Янги директор ўз фаолиятини
алдамчиликдан бошлади. Инкуба-
тория учун олинган туҳумларни
қонда бўйича, жўжа чиқмайди-
лар актретилиб, яна районларга
қайтарилиши керак эди. Ундай
қилинмади. Иккинчи ордан билан
товуқчилик фермадан келган
даромад деб қабул қилиниб олин-
ди. Ўша ерда ишбайдиқлар:

— Бу кишига тегилмасин!
Жиноятчи тегилмади. Уни кў-
тар-кўтар қилиб, яна инкубатория-
га олиб келишди ва директор қи-
либ қолдириб кетишди.

Янги директор ўз фаолиятини
алдамчиликдан бошлади. Инкуба-
тория учун олинган туҳумларни
қонда бўйича, жўжа чиқмайди-
лар актретилиб, яна районларга
қайтарилиши керак эди. Ундай
қилинмади. Иккинчи ордан билан
товуқчилик фермадан келган
даромад деб қабул қилиниб олин-
ди. Ўша ерда ишбайдиқлар:

— Бу кишига тегилмасин!
Жиноятчи тегилмади. Уни кў-
тар-кўтар қилиб, яна инкубатория-
га олиб келишди ва директор қи-
либ қолдириб кетишди.

Янги директор ўз фаолиятини
алдамчиликдан бошлади. Инкуба-
тория учун олинган туҳумларни
қонда бўйича, жўжа чиқмайди-
лар актретилиб, яна районларга
қайтарилиши керак эди. Ундай
қилинмади. Иккинчи ордан билан
товуқчилик фермадан келган
даромад деб қабул қилиниб олин-
ди. Ўша ерда ишбайдиқлар:

— Бу кишига тегилмасин!
Жиноятчи тегилмади. Уни кў-
тар-кўтар қилиб, яна инкубатория-
га олиб келишди ва директор қи-
либ қолдириб кетишди.

Янги директор ўз фаолиятини
алдамчиликдан бошлади. Инкуба-
тория учун олинган туҳумларни
қонда бўйича, жўжа чиқмайди-
лар актретилиб, яна районларга
қайтарилиши керак эди. Ундай
қилинмади. Иккинчи ордан билан
товуқчилик фермадан келган
даромад деб қабул қилиниб олин-
ди. Ўша ерда ишбайдиқлар:

— Бу кишига тегилмасин!
Жиноятчи тегилмади. Уни кў-
тар-кўтар қилиб, яна инкубатория-
га олиб келишди ва директор қи-
либ қолдириб кетишди.

Янги директор ўз фаолиятини
алдамчиликдан бошлади. Инкуба-
тория учун олинган туҳумларни
қонда бўйича, жўжа чиқмайди-
лар актретилиб, яна районларга
қайтарилиши керак эди. Ундай
қилинмади. Иккинчи ордан билан
товуқчилик фермадан келган
даромад деб қабул қилиниб олин-
ди. Ўша ерда ишбайдиқлар:

— Бу кишига тегилмасин!
Жиноятчи тегилмади. Уни кў-
тар-кўтар қилиб, яна инкубатория-
га олиб келишди ва директор қи-
либ қолдириб кетишди.

Янги директор ўз фаолиятини
алдамчиликдан бошлади. Инкуба-
тория учун олинган туҳумларни
қонда бўйича, жўжа чиқмайди-
лар актретилиб, яна районларга
қайтарилиши керак эди. Ундай
қилинмади. Иккинчи ордан билан
товуқчилик фермадан келган
даромад деб қабул қилиниб олин-
ди. Ўша ерда ишбайдиқлар:

— Бу жино-
ят-ку! — деб
этироз билди-
рилган эди, Каспаров яна бўш
келмади.

— Пўқ, бу план тўлдиришнинг
янги усули.

«Жўжа очиниш планини дўнди-
риш мақсидида ҳам Каспаровнинг
«янги усули» қўлланилди. Яқини
бу кишининг доно масаҳатлари би-
лан инкубатория бўлимларига қан-
ча туҳум қўйилганлиги сир тўти-
либ, очиниш процессининг ўзинига
қай қилинди, холос. Ана шу усул
билан тўсатдан процент ҳам кўта-
рилиб кетди, чўнтақлар ҳам қап-
пайиб қолди. Пул қўпайса, димок
деганлари ҳам ишчи кетар экан.
Йарақ-жарақ пуллар Каспаровни
шошириб қўйди шекилли, галати-
галати қилиқлар чиқара бошлади.

— Юрак қалай? — деб сўради
у қалбаки квинтициялар ёзишда
«шўхрак» қозонган Шодиевдан.

— Буюринг, хўжайини! — паки-
дек бўйлиб деди Шодиев.
— Умрингда ҳеч чайқовчилик
қилганми?

— Ёзилгимда туҳум олиб сот-
ганман, хўжайини!

— Баракалло, — деди Каспа-
ров ва Шодиевга ҳисобсиз жўжа-
ларни топшириб, пуллаб келишни
бузди.

Шодиев чайқовчиликка хўжа-
йондан фотиҳа олиб, жавабон уриб
юрганида инкубаториянинг зоотех-
ниги Гаробец сойиб Хатирин рай-
онинда инкубатория жўжаларини
чайқов қилиб юрган бир пайтда
бир даста қалбаки квинтициялар
билан милиция ходимлари томони-
дан қўлга туширилди.

— Қўрма! — телефон оқори
далда берди Каспаров, — юқори-
да оғайнилар бор дедим-ку...

Шундай қилиб, 200 мингга
яқин жўжа Каспаровнинг қўраст-
маси билан чайқов баҳосида пул-
ланди.

Қингир ишлар қилиб тили қисқ
бўлиб қолган Каспаров ўз ходим-
ларини гергай олмайдиган бўлиб
қолди. Югунов деган ароққўр зоо-
техник бор эди. Бу одамнинг кайф-
сиз юрганини ҳеч ким эслай ол-
мади. Ана шу ҳамша қайфи та-
роқ Югунов жўжаларни вабо на-
салига қарши физраствор билан
эмлаш ўйига. Янгилиб қуруқ
сўз билан эмлашти юборди. Бир
кечаини ўзида 400 га яқин
товуқ боқиб семантириш учун
инкубатория жўжаларини қол-
дирилган 11 мингга яқин жўжа
нобуз бўлиб кетди. Худди ана шу
Югуновнинг бепарволиги сабабли
эмламал қилиб кетганлиги учун
Норой, Хатирин районларига,
«Улоқ» совхозига сотилган жў-
жалардан 60 мингга яқини бир
неча сутна давомидан қирилиб кет-
ди. Инкубатория ходимлари ўз
меҳнатларига ачинаб, жанжал қў-
таришган эди. Югунов «ғинг де-
санг, сирингини фощ қилман» деб
Каспаровни оғиз очиргани қўйма-
ди.

— Қандай чора қўрай, бўлма-
са? — секин сўради Каспаров.

— Буна? — сўради чора қўрай, бўлма-
са? — секин сўради Каспаров.

— Буна? — сўради чора қўрай, бўлма-
са? — секин сўради Каспаров.

— Буна? — сўради чора қўрай, бўлма-
са? — секин сўради Каспаров.

— Буна? — сўради чора қўрай, бўлма-
са? — секин сўради Каспаров.

— Буна? — сўради чора қўрай, бўлма-
са? — секин сўради Каспаров.

— Буна? — сўради чора қўрай, бўлма-
са? — секин сўради Каспаров.

— Менгачи...
Менга чора қў-
ришдан аввал ўз
келими...

— Шифер Абдурахмонов Каспа-
ровнинг сонига салом берадиган
лардан эди. Директор унга садо-
қатинг учун, деб меҳнаткич ла-
возинини ингом қилиб юборди.
Электротехника илмида алофни
таёқ дейдиган бу йити у ёғини
чуқулаб, бу ёғини чуқулаб икки
дизелин ишдан чиқариб қўйди.

Шаҳар ток бермай қўйган, апа-
ратлар совиб, 20 минг ўрдак бо-
ласи бир кечада нобуд бўлди. Бу
ҳақда ҳам Каспаровга рапорт
ёзишган эди, тили қисқ хўжайини
«майда-чўйда билан шугуллан-
са вақтин йўқ» деб қўя қолди...

Инкубаторияда аҳвол ана шун-
дай. Ҳаммасини ёзаман десангиз,
катта бир китоб бўлиши мумкин.
Ачинарилиш шундайки, бу ерда кет-
ма-кет юз бераётган ҳуқуқ аҳвол-
лар ҳақида республика даргоҳи-
да чилик трестига, унинг директори
Мамонтовага бир эмас, бир неча
бор шикоятлар ёзилган. Трест то-
мондан текширишга юборилган
ўртоқлар эса хўжа кўрсинга би-
ринчи ҳужжатини варақлаб, эснаб
қайтиб кетишган. Бир хил-
лар эса шикоят текшириш баҳо-
насида шўравхўрлик билан шугул-
ланганлар, шикоятчилар арз-до-
диға қулоқ солиш ўринига, уларнинг
юзига кекириб, тилларини қавлай-
кавай қайта берганлар.

Мана бу нарсалар ҳам Каспа-
ровни ҳовлиқтириб юборган. Унинг
манманлиги манфатпарастлиги
шу даражада бориб етганки, гўшт
учун боқилатган 6 минг ўрдақни
ҳеч қандай комиссиясиз, тортиб
қўрмадан, ярим кечаси инкубато-
рия территориясидан олиб чиқиб
кетган. Бу ўзбошимчилигини у ко-

миссиялар келиб-келиб турган бир
пайтда қилган. Бу одамнинг ўзбо-
шимчилиги сўнгги пайтда янада
ажал олди. У жиноятнинг олдини
олмоқчи бўлиб, юқори ташкилот-
ларга арзиз ёзган кишиларнинг тур-
ли вақт-гарсонлар билан ишдан
бўшатиб юбораверди.

Инкубатория партия ташкилоти-
нинг секретари Н. Худойназаров-
нинг позициясига ҳеч тушуниб
бўлмади. У Каспаров билан ўтир-
ганда шикоятчиларни ёмонлайди,
улар ишнинг зарар келтирди
деб оҳ-воҳ чекеди. Шикоятчилар
билан юзма-юз бўлганда эса Кас-
паровнинг оқлаб бўлмади, у ту-
файли ҳамма нарсаси алғов-далов
бўлиб кетди. Бошимиз галладан
чиқмай қолди, деб кетма-кет ўх-
тортиди.

— Хўш, қайси бирлари ҳақ?
— сўраймиз ундан.

Ноҳақлар ҳам бор — мўж-
малроқ қилиб дейди секретарь.
— Масалан, кимлар?

— Масалан... Масалан... Иш
планимиз сизга маъқул бўлдими?
— деб гапни қалғитида секретарь
яна.

Худойназаровнинг принципсиз-
лиги, бетайинлиги партия ташкило-
тининг ишини бутулай издан чи-
қариб юборган. Коммунистлар ўр-
тасида тарбияланган ишлар мутлақо
олиб борилаётди. Жиноятчилар
нинг кирдиқорлари партия ташки-
лоти томонидан ўз вақтида очиб
ташланмаган, экинчи тарафаш-
лик аж олдирилган.

Каттақўрғон ишлаб чиқариш
бошқармасининг раҳбарлари, нима
учундир инкубаторияда юз бераёт-
ган ҳангомаларни четдан туриб
томоша қилганлар, холос. Шунинг
учун ҳам инкубаториядаги жўжа-
хўрлар кўн сайин қўпая берган.

Х. ТУХТАБОВ.

Ошандаги намага гал

СОВЕТ ҲУКУМАТИ ДЕЛЕГА- ЦИЙСИ ХЕЛЬСИНКИДАН ЖўНАБ КЕТДИ

ХЕЛЬСИНКИ. 11 апрель.
(ТАСС). А. Н. Косигин бошчили-
гидаги совет ҳукумат делегацияси
бугун Хельсинкидан Москвага жў-
наб кетди. Делегация СССР би-
ли Динияллия ўртасида дўстлик,
ҳамкорлик ва ўзаро ердан тўри-
сидан шартноманинг 15 йилнинг
и байрам қилишда қатнашган
эди.

Экзальдор. Гуагуния шаҳрининг
меҳнаткашлари олинки, олгар,
кичининг хушроқлигини, империя,
лизмга қарши қатъий чоралар
қўрилишини таъб қилмоқдалар.

Суратда: Гуагуния шаҳри кў-
часидаги намоиш.

ТАСС фотохроникаси.

ЛОНДОН, 11 апрель. ТАСС мухбири Е. КОР- ЖЕВ хабар беради:

Кеча кечқурун грек
халқининг қўрамонли
Манолос Глезос билан
урашшини учун бир ярим мингдан
қўриқ киши Лондондаги Сент-Пан-
крот районини миңқилип кенгаши
забога тўпладилар. Бу урашувни грек
сидий махбўсчиларига аминсиз бериш
учун қурашувчи комитет уюштирди.

Лондон қасаба сонозлари ва Анг-
лиядаги грек ташкилотларининг ва-
киллари машҳур инглиз ёзувчиси
Джеймс Олдриж, парламент аъзоси
Лейборист Лесли Паммер ва бошқа-
лар жасур ватанпарварлиги таъриқ-
лайдилар.

Манолос Глезос душманга қарши-
лик қўратилиш ҳаракатида қатнашган
ға ҳозир тюрмадада азоб чекиб
ёган 1100 кишининг фожиали тақ-
дир тўғрисида сўзлаб берди. Гре-
ция реакцияси фашизмга қарши қу-
рашган кишиларни қаттиқ таъқиб

қилибди.